

برای ایجاد فشار و تغییر در سیاست‌ها بوده است؛ لذا برای تحقق آن اقدامات مختلفی واجد ترتیبی موضوعی نیز صورت گرفته است. زنجیره‌ای از تحریم خرید نفت، ارائه دانش فنی، تجهیزات و فناوری در صنایع بالادستی و پایین دستی؛ مثل اکتشاف، استخراج و پالایش و به مرور و در نتیجه یک مسیر شناسایی و ترمیم؛ موضوعاتی نظیر سرمایه‌گذاری، انتقال فناوری، حمل و نقل نفتی، بازاریابی و فروش، جابجایی و ذخایر ارزی، تعاملات بانکی، دلار، یورو، طلا، الماس و فلزات گرانبها را در بر گرفته و نهایتاً با تحریم ریال در سال ۲۰۱۳، تقریباً کامل شد. بسته منسجم تحریمی که تولید، صدور و درآمدهای نفتی ایران را به پایین‌ترین سطح رسانده و انتقال ارز را به داخل کشور از طرق معمول، متوقف کرد.

۴. اقتصاد رانتیر بسترساز تحریم‌های هوشمند

ترتیب و تمرکز تحریم‌ها علیه ایران، نشانگر ارتباط تنگاتنگ آن با شرایط اقتصاد رانتی است. آشکار بودن نیازهای درآمدی ایران به صدور نفت و کسب منظم رانت، آن را به هدفی نه‌چندان مشکل برای واضعان تحریم تبدیل کرده است. بزرگ‌ترین نقطه ضعف اقتصاد رانتیر، تأمین کردن بودجه‌ای و هزینه‌ای از محل رانت خارجی است که اولین و جدی‌ترین نقطه آسیب‌پذیر نیز محسوب می‌شود؛ لذا آنچه صورت هوشمندی به تحریم‌ها می‌دهد، شرایط کنش و واکنش آن با اقتصاد رانتیر است. در طول تحریم‌ها چهار بازه زمانی یا نقطه عطف وجود دارد که نشان می‌دهد ملزومات و ویژگی اقتصاد رانتی چگونه بسترساز هوشمندی و اثرگذاری بیشتر تحریم‌ها بوده است.

۴-۱. فشار بر تولید و صادرات نفت با ابزار یک‌جانبه (نوامبر ۱۹۷۹ تا جولای ۱۹۹۶)

برابر آمار (مندرج در جدول شماره یک)، ایران در سال ۱۹۷۹م. (۱۳۵۸ش.)، حدود ۳ میلیون و ۴۳۰ هزار بشکه نفت تولید داشته که حدود ۲ میلیون و ۸۵۰ هزار بشکه از آن صادر می‌شده است. اشغال سفارت آمریکا در تهران و گروگان‌گیری کارکنان آن منجر به ممنوعیت واردات نفت به‌عنوان اولین واکنش